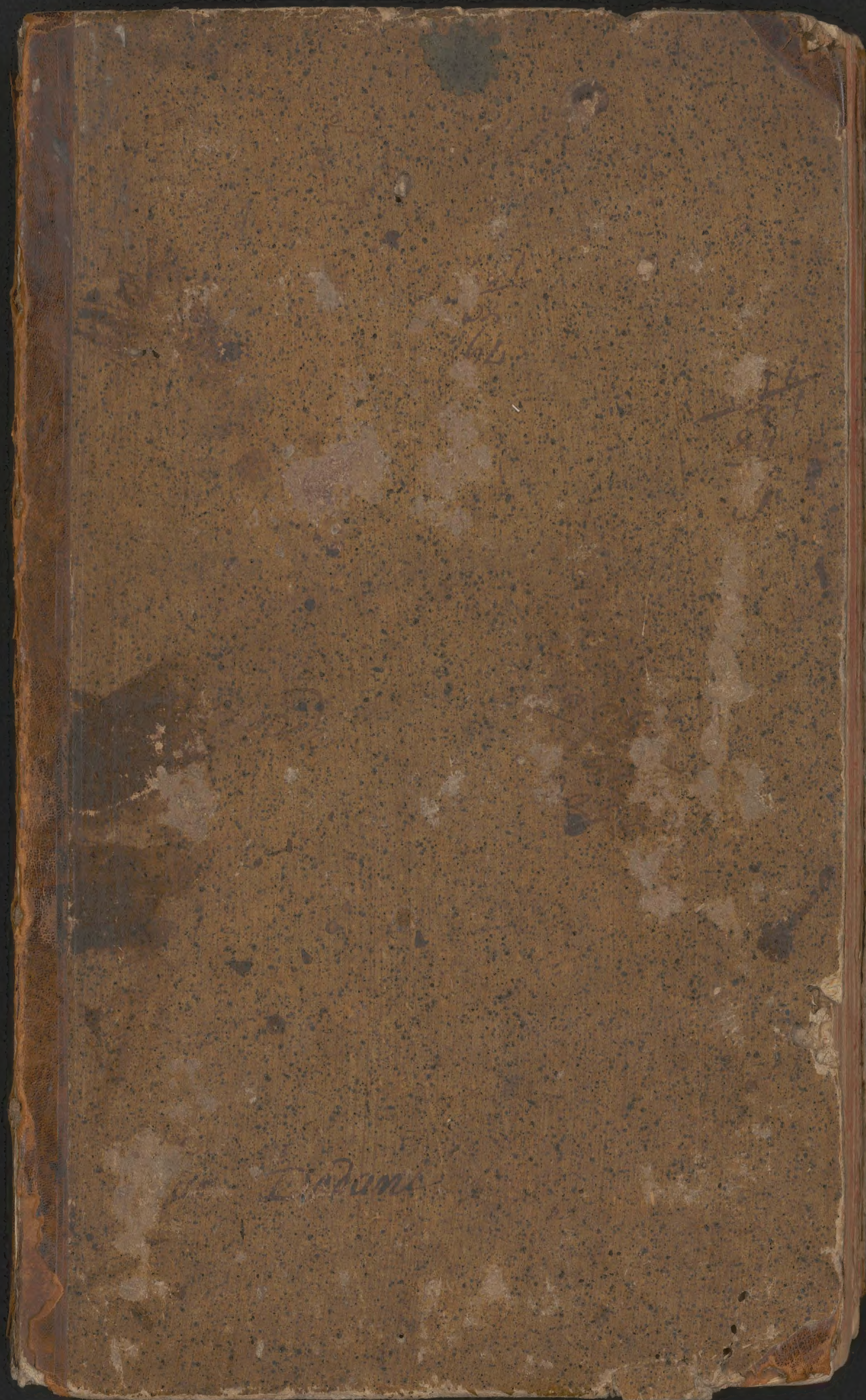

218

Ex Libris Nicolai

1776

MOWA
JASNIE WIELMOŻNEGO
WISZOWATEGO,
MIECZNIKA Y POSŁA ZIEMI ŁOMŻYNSKIEY;
NA SEYMOWEY SESSYI w IZBIE SENATORSKIEY
MIANA
DNIA 2 WRZESNIA ROKU 1776.
w WARSZAWIE.

NAYIASNIEYSZY KROLU PANIE M. MIŁOSCIWY,
Prześwietne zgromadzone y zkonfederowane Rzpltey STANY.

Poważać KROLA, znać dla Niego nieskażoną wierność, kochać swoią Oyczyznę, zaradzać wedle iey uszczęśliwienia, czuć y poznawać zadane iey ciosy, bronić Praw Kraiowych, w stanowieniu Prawa zostawać w myślach niepodległych, bezprawność tłumić, a Prawo szanować, y dla każdego kraiowego Mieszkańca oczekiwaną ubespieczyć sprawiedliwość, a wszystkie Prawom Oyczystym y zaszczytom Narodowym przeciwne dzieła wątlić, y tak nieprawność onych iako y uciążenie ztąd wynikaiące odwrocić, są to obowiązki Prawodawcy połączone z powinnościami dobrze myślącego Obywatela.

Te to są powody, ktore ia za prawidło moiego postępowania przedsięwziąwszy, nie wprzod w tey okoliczności (do ktorey zmierzam) moie otworzę zdanie, aż za wyznaniem naygłębszego W. K. Mci uszanowania, od Obywatela dla łaskawego y dobrotliwego Krola winnego, z tym większym dla mnie ukontentowaniem, że rekognicyą moią łączę razem podług przepisu Instrukcyi od Ziemi mi daney, z naypowinnieyszym, imieniem teyże Ziemi za troskliwą staranność W. K. Mci około dobra publicznego podziękowaniem, a w krotkości słow z czystego serca y umysłu mego pochodzących uskutkowawszy zamierzenie, co do okoliczności przedsięwziętey odkrywam myśl moią.

Mowić inaczey, będąc prawdy przyiacielem, ani mogę, ani umiem, ani powinienem, tylko że Konfederacye wszystkie okropnym dla Oyczyzny stały się upadkiem y zgubą, zkąd na cały Narod powszechna zlała się nieszczęśliwość, a zamiast ratunku doświadczał Narod gorzkich z nich owocow; nie było żadnego związku, ktorego wynalazcy y pierwszyciele w niego wchodzący nie uwielbiali tytułem zbawiennego dzieła rozpoczętey roboty, nie wynaydywali naylicznieyszych pochwał dla swoich związkow, nie obiecywali naywiększych pożytkow dla Oyczyzny z Konfederacyi przeszłych pochodzących; a przecież skutki robot wszystkich związkowych ktoż nie wie iakie iarzmo Narodowi przyniosły? nowość niewidzianą wprowadziły, Rząd pomięszały, Krola z zaszczytow Jego ogołociły, owo zgoła niezrozumianą nigdy iakąś wystawiły w Rzpltey postać: ulegał Narod tym Prawom, ale ulegać był przymuszony y Krol. Przyszedł czas że teraźnieysza Konfederacya przewodniczym pierwszeństwem W. K. Mci zaszczycona, ktorey stałeś się głową, NAYIASNIEYSZY KROLU, od podobnego kray cały uratuie nieszczęścia, bo tak się spodziewać należy. Krol iak dobrze życzy Oyczyźnie, znaiomy Praw Narodowych dokładnie, na łonie Oyczyzny wychowany, wyrwać nas z tey nieszczęśliwości potrafi toni; narzekał Narod zawsze, ale doświadczał, że bezskutecznie y daremnie, ufa teraz, że losy Jego pomyślną rokować dla siebie mogą korzyść y ocalenie niewzruszonych zaszczytow wolności. Jest w spodziewaniu pozostały w domu obywatel pomyślnych skutkow zaradzeń naszych z tego Seymu wyniknąć maiących, że wyzuty prawem przeszłego Seymu, do swoiey powroci własności; wygląda spracowany Gospodarz zwolnienia nad możność uiszczenia się nałożonych podatkow, czeka każdy pokrzywdzony, że nakłady iego y wydatki w popieraniu zamierzonego interessu w czasie ostatniego Seymu zwyczaynie wymagane, od korzystaiących wrocone y oddane właścicielom zostaną. Narod cały inaczey wrożyć sobie nie może, zapatrzywszy się na szczegulnieysze teraźnieyszey Konfederacyi obowiązki, iak tylko że wszystkie przeszłego Seymu uchwały, iedne przeciwko nayistotnieyszym Prawom urobione, drugie bez zniesienia dawnego Prawa w rożnych przypadkach udziałane, a w zysku tylko spor y zatrudnienie przynoszące poznawane, uchylane y zniesione będą.

Y w tey ci to wierze ia y z kollegą moim weszliśmy w węzeł Konfederacyi terrźnieyszey po zaczęciu oney, chcąc rownie iako naylepiey zaradzać wedle dobra Oyczyzny swoiey, maiąc za pierwszy cel y maxymę, być w społeczności z Radzącemi, niżeli po odsunięciu się od związku teraźnieyszego, zostać w bezczynności y zawieść Ziemię własną w iey żądaniach do Seymu,

po wybraniu na funkcyą Poselską, bo tak rozum, potrzeba Ziemi y roztropność kazały.

Jesteśmy zatym w nadziei, że z Praw stanowić się maiących pod ninieyszą Konfederacyą, wszelka na cały Narod spłynie szczęśliwość, a obywatele kraiowi cieszyć się będą nowych Praw wyborem przy niewzruszoney wolności, y w wielorakich uciśnieniach znaydą ulgę, a każdemu obywatelowi zostanie wymierzona sprawiedliwość.

Jako zaś Prawo stanowione tak wielkiey iest wagi, pokąd zniesione nie będzie, że wszyscy iemu ulegać onè dopełniać, y w nayszczegulnieyszym zachowaniu uistaczać winni iesteśmy, bo te panuie nad nami, y wiąże nas bez ograniczenia, tak zdaie się rzeczą konieczną y nieodbicie potrzebną, iżby w naymnieyszym punkcie wątlone nie było, gdyż one upoważnia pierwszeństwa, a w każdym rządnym Państwie kwitnący pomnaża wzrost, dla tego żeby też Prawo było dopełniane w każdey okoliczności, W. K. Mci y Prześwietnych Stanow dopraszam się.

Że zaś obrady nasze w każdym czasie y podczas teraźnieyszego Seymu iedyną y szczegulną zleceń od Braci w domach pozostałych, w Instrukcyach Posłom przepisanych maią zasadę, y fundament, y pierwszym być powinny celem, bo oni charakterowi y uczciwości naszey swoie powierzyli oczekiwanie; Zaczym z mieysca mego, aby żądania w Instrukcyach pomieszczone, do umiarkowania porządku y sprawiedliwości w Ziemi reguluiące się, nie były przepomiane, ale raczey miały swoią konsyderacyą, y w czasie w Prawie na tym Seymie rozolucyą, naywyraźniey sobie zamawiam, y o to dopraszać się będę.

w WARSZAWIE
w Drukarni P. DUFOUR uprzyw. J. K. Mci Drukarza. 1776.

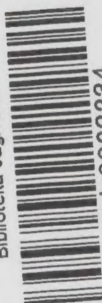
N°. 6

Kolossy choc naytrwartsze Czas niszczy
z Serc kolossu w Potomkach= dalekie
nie obalo nieli-
Pamięcy y wdzięczności dla naszego Krola
Ktorego Uszczęśliwiać Narod była wola,

1790.

Jan. dedani. kupiec. wina. wengerskiego. Die 6. wrz

25.000 —

MOWA
JASNIE WIELMOZNEGO
WISZOWATEGO

teyże Ziemi na troſkliwą ſtaranność W. K. Mci około dobra publicznego podziękowaniem, a w krotkości ſłow z czyſtego ſerca y umyſłu mego pochodzących uſkutkowawſzy zamierzenie, co do okoliczności przedſięwziętey odkrywam myśl moią.